

Centre d'Assistència Primària

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Carrer Pau Daurri, 34; carrer Sant Josep, 11-13. Navàs
Alçada: 366

Coordenades:

Latitud: 41.89972
Longitud: 1.87956
UTM Est (X): 407062
UTM Nord (Y): 4639249

Classificació

Número de fitxa 08141 - 420
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1923
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 06.EA. Núm. registre BCIL: 13941-I Publicació DOGC: 29/04/2019
Data aprovació: dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari IPA 49361
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Administratiu
Titularitat Pública
Titular: 7194305DG0379S0001HT

Descripció

Edifici públic que originàriament havia estat seu de la Cooperativa la Fraternitat i actualment és un centre d'assistència mèdica, emplaçat en un xamfrà al nucli urbà de Navàs. És de planta rectangular (amb planta baixa més un pis) i té annexos a la part posterior que contrasten pel seu llenguatge plenament contemporani.

La construcció originària, d'estil popular i força austera, es distribueix en tres naus uniformes, cadascuna amb la seva teulada a doble vessant. La façana principal, que dona al carrer de Pau Durri, s'ordena a partir de dos eixos d'obertures per a cada tram de nau. La planta baixa és ocupada per dues finestres a cada tram, excepte en la part central, on hi ha la porta d'entrada. Al pis superior hi trobem una balconada correguda que ocupa pràcticament tot l'ample de l'edifici. La façana és rematada pel perfil de dent de serra que configuren les línies de teulada, amb els careners perpendiculars. Els paraments són arrebossats i pintats amb un to ocre, i totes les obertures són emmarcades amb maó. Com a detalls ornamentals es ressalten, també amb maó, les cantoneres, les cornises que separen els pisos i el ràfec sota teulada.

La façana sud, que dona al carrer de Sant Josep, segueix la mateixa pauta estilística. En aquest cas la planta baixa combina dues portes i tres finestres i, la planta superior, dos balcons individuals i una finestra. La façana posterior ha estat modificada en la rehabilitació recent, quan s'hi van obrir amplis finestrals i s'hi construïren dependències annexes per al centre d'assistència primària, al mateix temps que s'urbanitzava la placeta que ocupa l'altra part de l'illa. En aquesta intervenció l'extrem est de la coberta de la nau central s'hi va col·locar un element translúcid a manera de lluernà.

Observacions:

Altres denominacions: El Sindicat, Cooperativa la Fraternitat

Història

A principis del segle XX Navàs havia crescut ràpidament gràcies a la instal·lació d'un bon nombre de fàbriques tèxtils. La gran massa d'obriers que hi va concórrer en aquests anys eren persones vingudes de fora, que no tenien arrels al poble, però que li van donar una forta vitalitat. El 1913 es va constituir la Cooperativa Obrera Germanor, que més tard adoptà el nom de Fraternitat. Cada soci havia de fer una aportació d'entre 30 i 250 pessetes, i tenia dret a un seguit de serveis. Poc després es fundà el Centre Nacionalista Republicà, que més endavant es fusionaria amb la Cooperativa, i també una escola de les anomenades racionalistes, que fou pionera al Bages. Practicava una pedagogia moderna (laica i lliure) en la línia del pedagog Ferrer i Guàrdia. La Cooperativa anava de la mà d'un sindicat de treballadors dins de l'òrbita anarquista de la CNT. L'edifici objecte d'aquesta fitxa fou construït l'any 1923 com a seu del Sindicat i de la Cooperativa la Fraternitat, gràcies a aportacions dels socis. Als baixos hi havia la botiga i, a la primera planta, tres pisos. El 1934 es construï un edifici més noble per acollir la Cooperativa Obrera, així com el cafè del Centre Regionalista Republicà (l'actual Escola de Música).

Cal dir que, per una altra banda, el 1918 s'havia fundat l'Ateneu Navassenc, adherit a la Lliga: el partit conservador catalanista i d'orientació catòlica. Ben aviat el poble va quedar polaritzat en dos bàndols antagònics. Cada un tenia el seu cafè, local d'espectacles i pista de ball; fins i tot els seus propis metges i professionals, i durant la festa major es feien convocatòries per separat. L'escalada de tensió provocada per

aquest confrontament es va agreujar durant la dictadura de Primo de Rivera, la República i la Guerra Civil.

Bibliografia

ALGUÉ, J; ARCEDA, M; LLOBET, E; SELLARÈS, R; VILÀ, A (2015). República, Guerra Civil i repressió franquista a Navàs (1931-1945). Ajuntament de Navàs, Navàs.

BADIA MASGRAU, Josep M. (2000). Navàs: història en imatges, 1890-1979. Angle Editoria; Centre d'Estudis del Bages, Fotografia Històrica, 9, Manresa, p. 169-170.

BADIA MASGRAU, Josep M. (2001). "El patrimoni de Navàs". El Xitxarel·lo, núm. 21, p. 16-17.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages). Ajuntament de Navàs. Fitxa 06.EA

PIÑERO, Jordi; PUJOL, Ferran (2016). Viatge al cor de Catalunya. 20 indrets geològics i històrics al Geoparc de la Catalunya Central. Cossetània Edicions, Valls, P. 134.

